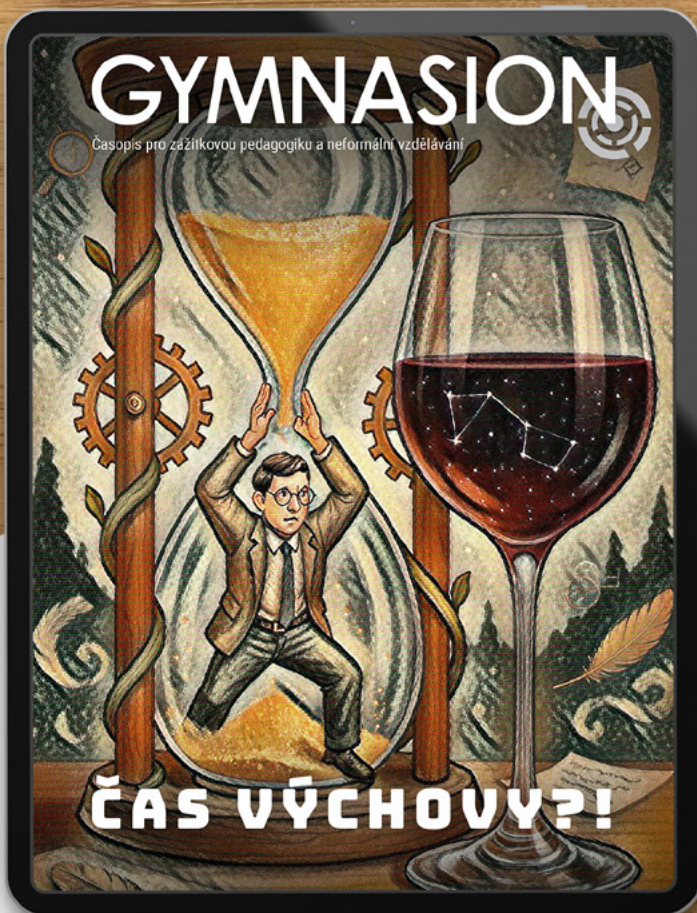

GYMNASION

Atelier PS Quili / foto © Jana Šita Sloněchová

TECHNIKY REFLEXE

AUTOR: RICHARD MACKŮ, VLADIMÍR SVATOŠ, MICHAL PAŘÍZEK, RADEK HANUŠ

V následujícím článku nabízejeme pro inspiraci přehled technik reflexe, které jako lektori užíváme a se kterými máme dobré zkušenosti. Naším záměrem je maximálně stručný praktický přehled bez dlouhých průvodních moudr. Přesto nelze na úvod vynechat alespoň tři obecnější poznámky:

- Zmíněné techniky obvykle slouží jako odrazový můstek k následné skupinové diskusi. V ní zpravidla docházíme hlouběji, než umožňuje samotné užití dané techniky. Podle didaktického záměru a vlastní úvahy ale můžeme završení aktivity nechat jen na zvolené technice a dalším individuálním zpracování účastníky. Vždy bychom ale měli vědět, proč to děláme právě takto.
- Uvedené techniky jsou většinou univerzální, využitelné pro různá témata a didaktické cíle. Mají povahu kreativnější pojetých škál, výtvarného či dramatického ztvárnění situací či verbálních zkratk. Zásadní je ale vhodné a hlavně jasné položení otázky, ke které se mají účastníci prostřednictvím dané techniky vyjadřovat. Páťme se na zábavnost/atraktivitu programu, jeho užitečnost pro osobní rozvoj, emoce v průběhu akce, osobní zapojení, kvalitu komunikace a spolupráce v týmu, spokojenost s výsledkem nebo na něco dalšího? Jako lektori jsme se mnohokrát přesvědčili, jak těžké je pro účastníky kurzů například rozlišovat mezi mírou spokojenosti s výsledkem činnosti týmu a průběhem spolupráce. Proto je důležité formulovat otázku jednoduše, jasně a případně i zdůraznit, na co se danou otázkou neptáme.
- Vždy bychom měli vědět, proč volíme právě danou techniku a kam chceme (s ohledem na pedagogické cíle akce) konkrétní reflexi směřovat. Jde nám jen o zmapování spokojenosti účastníků s daným programem, sdílení bezprostředních pocitů po akci, „vyventilování“ emocí, čistot reflexi fungování skupiny a vyvození relevantních poznatků pro příště, nebo máme jasné stanoveny výchovné-vzdělávací cíle?

www.gymnasion.org

A nyní už ke konkrétním technikám.

RŮZNÉ MODIFIKACE ŠKÁL

SEMAFOR

Účastníci dostanou červenou, oranžovou a zelenou kartu. Instruktor položí otázku (například: Jak se vám program líbí? Jak jste byli spokojeni s vaším zapojením v týmu? Jak hodnotíte výsledek vaší spolupráce?) a následně vydá pokyn účastníkům, aby ukázali kartu, která odpovídá jejich hodnocení. Červená karta znamená nespokojenost, oranžová karta značí poloviční spokojenost, zelená karta znamená úplnou spokojenost.

KULÍČKY DO NÁDOB

Alternativou této reflexe mohou být kulíčky oděvací zvané do označených nádob: spokojenost – naplň – nespokojenost (a to buď individuálně před zraky skupiny a třeba i s komentářem, nebo více méně anonymně v chaosu všichni najednou).

PALEC VZHŮRU

Další alternativou je využití symboliky palce. Lze tak velice rychle zjistit úroveň spokojenosti skupiny prakticky s čímkoliv a na základě toho začít již zmíněnou diskusi. Palec nahoru znamená velkou spokojenost, palec vodorovně vyjadřuje uspokojivou situaci, palec dolů vyjadřuje nespokojenost.

TEPLOMĚR

Účastníci dají jednu ruku na zem a na pokyn instruktora začnou ruku zvedat, jako když stoupá rtuť teploměru. Zastaví ji v úrovni, kterou v souvislosti s instruktorem položenou otázkou považují za vhodnou. Ruka zvednutá nejvýš znamená maximum (spokojenosti, motivace, síly, připravenosti k dalším akcím...), naopak ruka dle znamená nejnižší úroveň.

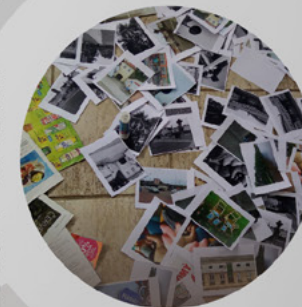
Podobně jako řadu dalších technik je možné (a často vhodné) provádět „teploměr“ poslepu. Znamená to, že po vysvětlení techniky a položení otázky vyzveme účastníky, aby dali ruku na zem a zavířili oči. Teprve potom na „teploměr“ ukážou své nastavení. K otevření

očí vydá instruktor pokyn, když vidí, že všichni „teploměry“ ukazují zvolenou hodnotu. Díky této „fíčurce“ se účastníci v průběhu hodnocení vzájemně neovlivňují.

PRSTY

Instruktor vyzve účastníky, aby prostřednictvím své ruky ohodnotili to, na co se následně zeptá. Např. kvalitu spolupráce v týmu, výsledek snažení týmu, spokojenost účastníka s vlastním výkonem v průběhu týmové akce... Zatnutá pěst je nula, počet vztyčených prstů ukazuje hodnoty 1–5. Nula je nejhorší, pětka nejlepší. Nejde tedy o nic jiného než o bodování na šestistupňové škále. (Mimořádně – užívejte-li škálu se sudým počtem možností, bráňte se tím centristickým tendencím, které v sobě často alibisticky většina z nás nosí.)

Tuto techniku doporučujeme užívat zásadně poslepu. V následné diskusi se můžete ptát na důvody, proč dal daný člověk danou bodovou hodnotu, případně co by mělo nastat, aby ukázal lepší hodnocení. S oslovením je vhodné začít od účastníků s krajními hodnotami na obou stranách spektra, postupně lze přejít ke středu Gaussovy křivky.

36 | 37

AKTUÁLNÍ ČÍSLO SI
MŮŽETE PŘEČÍST NA
WWW.GYMNASION.ORG

VYDÁVÁ NADACE PANG A